

ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเข้

เรื่อง

การติดตั้งบ่อดักไขมันน้ำเสียในอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๕

ของ

องค์การบริหารส่วนตำบลเข้

อำเภอบ้านเข้ จังหวัดชัยภูมิ

ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ
เรื่อง ให้ใช้ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ เรื่อง การติดตั้งบ่อดักไขมัน
น้ำเสียในอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๕

ด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชึบได้เสนอ (ร่าง)ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ เรื่อง การติดตั้งบ่อดักไขมันน้ำเสียในอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชึบในการประชุม สมัยสามัญที่ ๒ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๕ และนายอำเภอบ้านเขว้า ตามหนังสืออำเภอบ้านเขว้า ที่ ชย ๐๐๒๓.๑๖/๓๓๘๘ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๕

อาศัยอำนาจตามความนัยมาตรา ๗๑ วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงประกาศให้ใช้ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ เรื่อง การติดตั้งบ่อดักไขมันน้ำเสียในอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๕ ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(ลงชื่อ)

(นายเมธา คุ่มหมู)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ
เรื่อง การติดตั้งบ่อดักไขมันน้ำเสียในอาคาร
พ.ศ. ๒๕๖๕

หลักการ

ให้มีข้อบัญญัติว่าด้วยการติดตั้งบ่อดักไขมันน้ำเสียในอาคาร

เหตุผล

กำหนดให้มีการติดตั้งบ่อดักไขมันกับอาคารที่จะปลูกสร้างใหม่ และอาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่เดิมก่อนที่จะมีการประกาศใช้ข้อบัญญัตินี้ ในการควบคุม จำกัด ดูแลการติดตั้งระบบ โดยเฉพาะอาคารปลูกสร้างที่มีการระบายน้ำทิ้งลง หรือไหลไปสู่แหล่งระบายน้ำภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ เพื่อเป็นการปกป้องรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม และเป็นการช่วยลดปริมาณน้ำเสีย ตลอดจนเป็นการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ดีขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติให้ตราเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล จึงจำเป็นต้องตราข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลนี้

ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ
เรื่อง การติดตั้งบ่อดักไขมันน้ำเสียในอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๕

.....

โดยที่เป็นการสมควรตราข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ ว่าด้วยการติดตั้งบ่อดักไขมันน้ำเสียในอาคาร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบมาตรา ๒๐(๓) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ องค์การบริหารส่วนตำบลชึบ โดยความเห็นชอบของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชึบและนายอำเภอบ้านเขว้า จึงตราข้อบัญญัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบัญญัตินี้เรียกว่า “ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ เรื่อง การติดตั้งบ่อดักไขมันน้ำเสียในอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๕”

ข้อ ๒ ข้อบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ประกาศโดยเปิดเผย ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ

ข้อ ๓ บรรดาข้อบัญญัติ ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่ได้ตราไว้แล้วในข้อบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบัญญัตินี้ ให้ใช้ข้อบัญญัตินี้แทน

ข้อ ๔ ในข้อบัญญัตินี้

“อาคาร” หมายความว่า ตึก บ้าน เรือน ร้านค้า ร้านอาหาร สำนักงานหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นซึ่งบุคคลอาจเข้าอาศัยหรือใช้สอยได้

“บ่อดักไขมัน” หมายความว่า สิ่งที่ใช้แยกจำนวนน้ำมันและไขมันออกจากน้ำซึ่งผ่านการใช้แล้ว

“น้ำเสียในครัวเรือน” หมายความว่า น้ำทิ้งจากกิจกรรมในครัวเรือน เช่น การปรุงอาหาร การอาบน้ำ ชักผ้า ล้างจาน ล้างผัก หรือจากการกระทำอื่นในลักษณะเดียวกัน เป็นต้น

“ระบบบำบัดน้ำเสียในครัวเรือน” หมายความว่า การทำระบบจัดการน้ำเสียในครัวเรือนอย่างง่ายโดยทำการต่อท่อรับน้ำเสียในครัวเรือนทุกประเภทลงในบ่อดักไขมันเพื่อบำบัดน้ำเสียแบบวงขอบซีเมนต์ซึ่งมีขนาด จำนวน และรูปแบบตามท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด ก่อนน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วจะซึมลงแหล่งระบายน้ำต่อไป

“การระบายน้ำ” หมายความว่า การผันน้ำ การปล่อยน้ำ การเทน้ำ การสาดน้ำ หรือการกระทำอื่นใดที่เป็นการถ่ายเทน้ำ

“แหล่งระบายน้ำ” หมายความว่า ทางหรือท่อระบายน้ำ ลำกระโดง ลำราง คู คลอง แม่น้ำ ทะเล และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่เป็นเอกชน ซึ่งมีทางเชื่อมต่อ หรือสามารถไหลไปสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติได้

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า นายองค์การบริหารส่วนตำบลชึบ

/ข้อ ๕ ...

ข้อ ๕ ข้อบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่อาคารที่มีการระบายน้ำทิ้งหรือไหลลงไปสู่แหล่งระบายน้ำและยังไม่มีกฎหมายใดกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการกำจัดน้ำมันและไขมันสำหรับอาคารประเภทนั้น

ข้อ ๖ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารที่มีการปลูกใหม่ดำเนินการติดตั้งบ่อดักไขมันสำหรับอาคารนั้นให้แล้วเสร็จก่อนเข้าอยู่อาศัยหรือใช้สอย และหากอาคารใดอยู่ระหว่างการปลูกสร้างใหม่ในวันที่ข้อบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ก็ให้ดำเนินการติดตั้งบ่อดักไขมันตามข้อบัญญัตินี้เช่นเดียวกัน

ข้อ ๗ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารตามข้อ ๕ เก็บ ขน น้ำมันหรือไขมันในบ่อดักไขมันไปกำจัดและซ่อมแซมบำรุงรักษาบ่อดักไขมันให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ตามปกติอยู่เสมอ

ข้อ ๘ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ข้อ ๙ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการปฏิบัติตามข้อบัญญัตินี้

ข้อ ๑๐ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัตินี้ตามความจำเป็น โดยพิจารณาถึงสภาพ ลักษณะหรือการใช้ประโยชน์ของอาคาร หรือสภาพของพื้นที่ เช่น พื้นที่บนภูเขา พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชนบท

ข้อ ๑๑ ให้นายกองคํการบริหารส่วนตำบลชึบน เป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อบัญญัตินี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(ลงชื่อ)

(นายเมธา คุ่มหมู)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชึบน

เห็นชอบ

(ลงชื่อ)

(นายสุวิทย์ ถนอมสัตย์)

นายอำเภอบ้านเขว้า

3 มีนาคม 2549

เรื่อง การติดตั้งบ่อดักไขมันบำบัดน้ำเสียในอาคาร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. ตัวอย่างร่างเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติเมืองพัทยา/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล
  2. แนวทางปฏิบัติของอาคารปลูกสร้างใหม่
  3. แนวทางปฏิบัติของอาคารปลูกสร้างอยู่เดิม
  4. แบบรายงานการติดตั้งบ่อดักไขมันบำบัดน้ำเสียในอาคาร

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยการเร่งรัดการควบคุมมลพิษจากน้ำเสีย ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดการระบบบำบัดน้ำเสียในครัวเรือนและชุมชน และเป็นการช่วยลดปริมาณน้ำเสียและเป็นการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ดีขึ้น นั้น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้ว เห็นว่าการจัดการระบบบำบัดน้ำเสียในอาคารและครัวเรือนเป็นการแก้ไขปัญหาด้านทางและเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาคุณภาพของน้ำ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย ดังนั้นจึงขอให้จังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการบำบัดน้ำเสียในอาคารและครัวเรือน ดังนี้

1. กรณีอาคารและสิ่งปลูกสร้างใหม่

1.1 ขอความร่วมมือให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา พิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อบังคับใช้กับอาคารที่จะปลูกสร้างขึ้นใหม่ โดยเฉพาะอาคารปลูกสร้างที่มีการระบายน้ำทิ้งลงหรือไหลไปสู่อุโมงค์ระบายน้ำ โดยกำหนดให้ติดตั้งบ่อดักไขมันตามตัวอย่างเทศบัญญัติและข้อบัญญัติท้องถิ่น ดังรายละเอียดสิ่งที่ส่งมาด้วย 1 โดยขอให้ดำเนินการจัดทำให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายน 2549

1.2 ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นในการติดตั้งบ่อดักไขมันและการกำหนดคุณลักษณะของบ่อดักไขมัน ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจในการติดตั้ง ดูแลรักษาบ่อดักไขมันและการเก็บขนจากบ่อไปกำจัด โดยประชาสัมพันธ์ทั้งก่อนและหลังการประกาศข้อบัญญัติท้องถิ่น รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2

2. กรณีอาคารและสิ่งปลูกสร้างอยู่ที่มีอยู่เดิมก่อนที่จะมีการประกาศใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามข้อ 1

เนื่องจากก่อนการประกาศใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่น อาคารสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่เดิม ไม่มีข้อกำหนดทางกฎหมายให้มีการติดตั้งบ่อดักไขมัน จึงขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอความร่วมมือจากเจ้าของอาคาร

/ และสิ่งปลูกสร้าง...

และสิ่งปลูกสร้างได้สมัครใจในการติดตั้งบ่อดักไขมันเพื่อใช้ในการจัดการระบบน้ำเสียในอาคาร อย่างเป็นระบบ ทั้งในอาคารที่ก่อสร้างใหม่และอาคารเก่าภายในเขตท้องถิ่นเดียวกัน ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการณรงค์และการดำเนินการตามแนวทางที่เหมาะสม ดังนี้

- จัดประชุมประชาคม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาน้ำเสียที่จะเกิดจากอาคารและสิ่งปลูกสร้าง
- สร้างแรงจูงใจให้แก่เจ้าของอาคารและสิ่งปลูกสร้างได้ติดตั้งบ่อดักไขมัน เช่นการลดภาษีโรงเรียน เป็นต้น
- สำรวจข้อมูลและขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารบ้านเรือนที่มีความประสงค์จะติดตั้งบ่อดักไขมัน
- จัดตั้งกองทุนบ่อดักไขมัน เพื่อให้การช่วยเหลือสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างและติดตั้งบ่อดักไขมัน
- ตั้งคณะกรรมการบ่อดักไขมัน เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย
- กำหนดเป้าหมายโครงการต้นแบบเพื่อชักจูงในการดำเนินการติดตั้งบ่อดักไขมัน เช่น
  - โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกโรงเรียน
  - ร้านอาหาร โดยพิจารณาจากขนาดพื้นที่
  - หอพักโดยพิจารณาจากจำนวนห้องพักตามความเหมาะสม
- กำหนดหลักเกณฑ์ในการสนับสนุนการติดตั้งบ่อดักไขมัน เช่น
  - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ติดตั้งบ่อดักไขมันให้ โดยเจ้าของอาคารบ้านเรือนซื้อผลิตภัณฑ์บ่อดักไขมันสำเร็จรูปเอง
  - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกค่าวัสดุอุปกรณ์บ่อดักไขมันครึ่งหนึ่งและเจ้าของอาคารบ้านเรือนออกค่าวัสดุอุปกรณ์บ่อดักไขมันอีกครึ่งหนึ่ง
  - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการก่อสร้างติดตั้งบ่อดักไขมันให้กับอาคารบ้านเรือนและเจ้าของอาคารบ้านเรือนผ่อนชำระเงินค่าใช้จ่ายบ่อดักไขมัน เป็นงวดๆ จนครบ
  - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการติดตั้งบ่อดักไขมันให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น
- จัดตั้งศูนย์การผลิตและติดตั้งบ่อดักไขมัน
- ตั้งงบประมาณรายจ่ายไว้ในหมวดครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้างหรือโอนงบประมาณรายจ่ายประจำปีรายการที่ยังไม่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายหรือเหลือจ่าย เพื่อดำเนินโครงการหนึ่งอาคารบ้านเรือนหนึ่งบ่อดักไขมัน หรืออาจใช้จ่ายจากเงินสะสม รายละเอียดสิ่งที่ส่งมาด้วย 3

3. การดำเนินการในระดับจังหวัด

ให้จังหวัดได้มอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด พิจารณาให้การสนับสนุน ดังนี้

- 1) จัดประชุมชี้แจงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการติดตั้งบ่อดักไขมัน เพื่อเผยแพร่ให้แก่ประชาชนทราบ
- 2) จัดหาแบบบ่อดักไขมันที่ได้มาตรฐานและราคาถูก เผยแพร่ให้แก่ประชาชนผู้สนใจพร้อมแนะนำวิธีการติดตั้งบ่อดักไขมัน
- 3) จัดหาวิทยากรฝึกอบรมวิธีการติดตั้งบ่อดักไขมันให้แก่เจ้าของอาคารบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ที่จะประสงค์ติดตั้งบ่อดักไขมัน เป็นต้น

4. การติดตามและประเมินผล

กำหนดระบบวิธีการติดตามและประเมินผลโดยมอบหมายให้ท้องถิ่นจังหวัดเป็นเจ้าของเรื่อง

5. การรายงาน

ให้จังหวัดรายงานผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแบบรายงาน ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบทุกวันที่ 25 ของเดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม 2549 พร้อมสำเนาเทศบัญญัติและข้อบัญญัติท้องถิ่น รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 4

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายรัชชัย พิทักษ์กุล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม
ส่วนส่งเสริมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วม
โทร.0-2241-9000 ต่อ 4123 โทรสาร. 0-2241-9000 ต่อ 4102

แนวทางปฏิบัติของอาคารปลูกสร้างใหม่

- 1) เมื่อเทศบัญญัติและข้อบัญญัติมีผลบังคับใช้ให้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการปฏิบัติตามเทศบัญญัติและข้อบัญญัติท้องถิ่น
  - 2) พิจารณาออกประกาศกำหนดคุณลักษณะบ่อดักไขมันเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติและข้อบัญญัติฉบับนี้
  - 3) จัดหาแบบบ่อดักไขมันตามคุณลักษณะที่กำหนดและวิธีการติดตั้งบ่อดักไขมันไว้บริการประชาชน หรือพิจารณาจากแบบบ่อดักไขมันและวิธีการติดตั้งบ่อดักไขมัน (เอกสารแนบ)
  - 4) กำหนดให้ผู้ยื่นเรื่องขออนุญาตปลูกสร้างอาคาร จะต้องมียารายการบ่อดักไขมันในแบบแปลนขออนุญาตก่อสร้างอาคาร
  - 5) กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารเป็นผู้รับผิดชอบในการติดตั้งบ่อดักไขมัน รวมถึงการดูแล รักษา เก็บขนน้ำมันและไขมันออกจากบ่อ ไปกำจัด ตลอดจนเปลี่ยนบ่อดักไขมันใหม่ ในกรณีที่บ่อดักไขมันเดิมไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้
  - 6) ออกคำสั่งแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการสำรวจตรวจสอบอาคาร เพื่อสั่งการให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองติดตั้งบ่อดักไขมันตามเทศบัญญัติและข้อบัญญัตินี้
  - 7) กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารมีเหตุจำเป็นอันสมควรที่ไม่สามารถติดตั้งบ่อดักไขมันได้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าช่วยเหลือในการติดตั้งบ่อดักไขมันจนสำเร็จ
  - 8) เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจยกเว้นการปฏิบัติตามเทศบัญญัติและข้อบัญญัตินี้ เช่น อาคารบางหลังที่ปลูกสร้างบนพื้นที่ภูเขาหรือในพื้นที่ชนบทหรือในพื้นที่เกษตรกรรม เป็นต้น
-

แนวทางปฏิบัติของอาคารสิ่งปลูกสร้างอยู่เดิม

1. กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารเป็นผู้ติดตั้งบ่อดักไขมันเอง

1.1 จัดประชุมประชาคม เพื่อสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาน้ำเสียที่เกิดจากอาคารบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างอื่น เมื่อมีการระบายน้ำเสียจากหลายแห่งมารวมกันในแหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อมโดยรวม หากไม่มีการบำบัดน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด จึงสมควรที่ประชาชนทุกคนจะต้องร่วมมือกันติดตั้งบ่อดักไขมันในอาคารบ้านเรือน เพื่อดักจับไขมันและน้ำมันทุกประเภท ก่อนจะระบายลงสู่แหล่งระบายน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ เพราะไขมันและน้ำมันเป็นต้นเหตุของสารอินทรีย์ที่ทำให้เกิดน้ำเสีย

1.2 สร้างแรงจูงใจในการติดตั้งบ่อดักไขมัน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาลดค่าน้ำประปา ลดค่าภาษี โรงเรือน จัดทำประกาศนียบัตรครัวเรือนดีเด่นให้กับผู้ติดตั้งบ่อดักไขมัน เป็นต้น

1.3 สำรวจข้อมูลและขึ้นทะเบียนบัญชีรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารบ้านเรือนที่มีความประสงค์จะติดตั้งบ่อดักไขมัน

1.4 จัดตั้งกองทุนบ่อดักไขมัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารบ้านเรือนที่มีความประสงค์จะติดตั้งบ่อดักไขมัน แต่ขาดความพร้อมในด้านต่างๆ อาทิ มีสภาพยากจนไม่มีเงินขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ขาดแคลนเครื่องมือ ฯลฯ ได้ติดตั้งบ่อดักไขมัน ประกอบกับเป็นค่าบริหารจัดการโครงการฯ ส่วนการจัดหาเงินกองทุนและวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ อาจดำเนินการด้วยวิธีการ เช่น ทอดผ้าป่าบ่อดักไขมัน เป็นต้น

1.5 แต่งตั้งคณะกรรมการบ่อดักไขมัน เพื่อบริหารจัดการโครงการฯ โดยพิจารณาจากกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพ มีความเสียสละ มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป อาทิเช่น ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครต่างๆ ช่างฝีมือก่อสร้าง เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา น้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด ด้วยการติดตั้งบ่อดักไขมัน ในท้องถิ่นตน ซึ่งคณะกรรมการฯ อาจประกอบด้วยฝ่ายต่างๆ ดังนี้ ฝ่ายอำนวยความสะดวก ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายฝึกอบรม ฝ่ายการเงิน ฝ่ายจัดหาวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ฝ่ายผลิตและติดตั้ง ฝ่ายติดตามผล และฝ่ายเลขานุการ ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลือและร่วมดำเนินการกับคณะกรรมการดังกล่าว

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการติดตั้งบ่อดักไขมัน

2.1 กำหนดเป้าหมายในการติดตั้งบ่อดักไขมันให้กับอาคารและสถานที่ดังต่อไปนี้
ภายในปี 2550

- โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกโรงเรียน
- ร้านอาหารขนาดพื้นที่เกินกว่า 2,500 ตารางเมตร จำนวน 30 %
- หอพักที่มีห้องพักตั้งแต่ 50 ห้องขึ้นไป จำนวน 10 %

2.2 กำหนดหลักเกณฑ์ในการสนับสนุนการติดตั้งบ่อดักไขมันจากแนวทางเลือก ดังนี้

- เจ้าของอาคารบ้านเรือนซื้อผลิตภัณฑ์บ่อดักไขมันสำเร็จรูป ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นติดตั้งให้โดยไม่คิดค่าบริการติดตั้ง
- เจ้าของอาคารบ้านเรือนออกค่าวัสดุอุปกรณ์บ่อดักไขมัน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อสร้างติดตั้งบ่อดักไขมัน โดยไม่คิดค่าบริการติดตั้ง
- เจ้าของอาคารบ้านเรือนออกค่าวัสดุอุปกรณ์บ่อดักไขมันครั้งหนึ่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมทบค่าวัสดุอุปกรณ์บ่อดักไขมันให้อีกครั้งหนึ่ง พร้อมก่อสร้างติดตั้งบ่อดักไขมัน
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการก่อสร้างติดตั้งบ่อดักไขมันให้กับอาคารบ้านเรือน แล้วให้เจ้าของอาคารบ้านเรือนผ่อนชำระเงินค่าบ่อดักไขมัน เป็นงวดๆ จนครบ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการติดตั้งบ่อดักไขมันให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

2.3 จัดตั้งศูนย์การผลิตและติดตั้งบ่อดักไขมัน โดยกำหนดรูปแบบบ่อดักไขมันตามความเหมาะสมของอาคารบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างแต่ละประเภท

2.4 ตั้งงบประมาณรายจ่ายไว้ในหมวดครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้างหรือโอนงบประมาณรายจ่ายประจำปีรายการที่ยังไม่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายหรือเหลือจ่าย เพื่อดำเนินโครงการหนึ่งอาคารบ้านเรือนหนึ่งบ่อดักไขมันหรืออาจใช้จ่ายจากเงินสะสม เพื่อสนับสนุนการบริการชุมชนและสังคม หรือกิจกรรมที่จัดทำเพื่อบำบัดความเดือดร้อนของประชาชนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเอง การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2548

ข้อกำหนดและวิธีการติดตั้งบ่อดักไขมัน

บ่อดักไขมันสามารถก่อสร้างได้หลายแบบ เช่น

1. บ่อดักไขมันติดตั้งในที่แบบวงขอบซีเมนต์
2. กับบ่อดักไขมันแบบสร้างในที่

การติดตั้งขึ้นอยู่กับความเหมาะสม โดยคิดจากปริมาณน้ำเสียที่เกิดจากครัว ห้องน้ำ ลานซักล้าง และสภาพของพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้าง

วิธีการก่อสร้างบ่อดักไขมัน

1. บ่อดักไขมันแบบวงขอบซีเมนต์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 วัสดุและอุปกรณ์ในการก่อสร้าง

1.1.1 ปูนซีเมนต์ ปอร์ตแลนด์

1.1.2 ทรายหยาบและทรายละเอียด

1.1.3 เหล็กเส้นกลม RB ขนาด $\varnothing 9$ มม.

1.1.4 วงขอบซีเมนต์สำเร็จรูป (ในท้องตลาดมีจำหน่ายโดยทั่วไป)

มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ตั้งแต่ขนาด 0.80 ม. สูง 0.30-0.40 ม.

มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ตั้งแต่ขนาด 1.00 ม. สูง 0.35-0.40 ม.

มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ตั้งแต่ขนาด 0.80 ม. สูง 0.40-0.45 ม.

1.1.5 ท่อ PVC ชั้น 8.5 ท่อเข้า ขนาด $\varnothing 75$ มม. หรือตามรูปแบบหรือขนาดใหญ่กว่าท่อน้ำออก ขนาด $\varnothing 100$ มม. หรือตามรูปแบบหรือใหญ่กว่า (ผลิตตามมาตรฐาน มอก.17-2532)

1.2 วิธีการก่อสร้าง

1.2.1 ขุดดินลึกลงไป โดยดูระดับท่อที่ออกจากแหล่งน้ำเสียเข้ามาที่บ่อดักไขมัน (ตามรูปแบบ) โดยขุดหลุมให้มีเส้นผ่านศูนย์กลางของหลุมใหญ่กว่าขนาดของวงขอบซีเมนต์สำเร็จรูปประมาณ 50 ซม. โดยรอบหรือพอสมควร เมื่อขุดได้ระดับแล้วให้ดูว่าดินก้นหลุมมีความแน่นพอที่จะรับน้ำหนักบ่อได้หรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วให้ดำเนินการดังนี้

1) กรณีดินมีความแข็งแรงและแน่นพอที่รับน้ำหนักได้ ให้ทำการใส่ทรายหยาบก้นหลุมอัดแน่น ความหนาประมาณ 10 ซม. ได้เลย

2) กรณีดินมีความอ่อนนุ่มหรือเป็นดินเหนียว ให้ทำการตอกเสาเข็มไม้ขนาด $\varnothing 4-8$ นิ้ว ยาว 3.0 - 6.0 ม. แล้วใส่ทรายรองพื้นอัดแน่น ความหนา 10 ซม. ให้เสาเข็มพื้นทรายรองพื้นขึ้นมาประมาณ 2-3 ซม.

1.2.2 ผูกเหล็กเส้นกลม ขนาด $\varnothing 9$ มม. เป็นตะแกรงวงกลม ระยะห่าง 20 x 20 ซม. (ตามรูปแบบ)

1.2.3 เทคอนกรีต อัตราส่วน 1:2:4 หนา 10 ซม. โดยให้เนื้อคอนกรีตหุ้มท่อหัวเสาเข็มประมาณ 2 - 3 ซม.

1.2.4 นำวงขอบซีเมนต์สำเร็จรูป มาวางที่คอนกรีตก้นหลุมที่เตรียมไว้ โดยตั้งวงขอบซีเมนต์ เป็นแบบปิดกันก็ให้วางได้เลย แต่ถ้าเป็นวงขอบซีเมนต์ฯ ธรรมดาเมื่อวางแล้วให้ทำการยาแนวด้วยปูนทรายที่ก้นวงขอบซีเมนต์ เพื่อป้องกันรั่วซึม จากนั้นเอาวงขอบซีเมนต์วางซ้อนทับตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ แล้วยาแนวรอบต่อตามรูปแบบ โดยอัตราส่วนผสมปูนทรายยาแนว ปูน : ทราย เท่ากับ 1 : พร้อมทั้งทำการเจาะต่อท่อระบายน้ำตามรูปแบบ กลบฝังดิน โดยรอบตัวบ่อให้แน่นแล้วปิดฝาปูนท้องตลาด

1.2.5 การต่อน้ำเข้า และน้ำออกจากบ่อดักไขมัน ให้ทำการต่อน้ำทิ้งที่ออกจากจุดปรุงอาหารหรือจากจุดล้างจานหรือภาชนะอื่น ๆ ที่มีไขมันเกาะติด โดยใช้ท่อ PVC ชั้น 8.5 ขนาดขึ้นอยู่กับรูปแบบหรือความเหมาะสมแต่ขนาดของท่อต้องไม่เล็กกว่าท่อเดิมที่ออกมา ส่วนน้ำทิ้งให้ต่อด้วยท่อ PVC ชั้น 8.5 ขนาด (ตามรูปแบบ) หรือใหญ่กว่า โดยให้ ต่อน้ำที่ออกจากบ่อดักไขมัน ไปลงแหล่งน้ำสาธารณะหรือรางน้ำ คู คลอง ตามพื้นที่นั้น ๆ โดยไม่ให้ปากท่อที่ออกจมอยู่ในน้ำเพื่อให้ น้ำมีการระบายออกจากตัวบ่อดักไขมัน ได้ดี

2. บ่อดักไขมันแบบสร้างในที่ โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 วัสดุและอุปกรณ์ในการก่อสร้าง

2.1.1 ปูนซีเมนต์ ปอร์ทแลนด์

2.1.2 ทรายหยาบ

2.1.3 เหล็กเส้นกลม RB ขนาด $\varnothing$ 9 มม.

2.1.5 ท่อ PVC ชั้น 8.5 ท่อเข้า ขนาด $\varnothing$ 75 มม. หรือตามรูปแบบหรือขนาดใหญ่กว่าที่น้ำออก ขนาด $\varnothing$ 100 มม. หรือตามรูปแบบหรือใหญ่กว่า (ผลิตตามมาตรฐาน มอก.17-2532)

2.2 วิธีการก่อสร้าง

2.2.1 จุดดินลึกลงไป โดยดูระดับต่อน้ำที่ออกจากแหล่งกำเนิดน้ำเสียมาเข้าต่อน้ำเข้าบ่อดักไขมัน (ตามรูปแบบ) โดยจุดให้มีความกว้างโดยรอบขนาดของบ่อ คลส. ประมาณ 0.80-1.00 ม. หรือตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ เมื่อจุดได้ระดับความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ เมื่อจุดได้ระดับแล้วควาดินก้นหลุมมีความหนาแน่นพอที่จะรับน้ำหนักบ่อดักไขมัน คลส. ได้หรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วให้ดำเนินการดังนี้

1) กรณีดินมีความแข็งแรงและแน่นพอที่รับน้ำหนักได้ให้ทำการใส่ทรายหยาบก้นหลุมบดอัดแน่น ความหนาประมาณ 10 ซม. ได้เลย

2) กรณีมีความอ่อนนุ่มหรือเป็นดินเหนียว ให้ทำการตอกเสาเข็ม (ขนาดของเสาเข็มให้ เป็นไปตามหลักทางด้านวิศวกรรมโยธา) แล้วใส่ทรายรองพื้นที่อัดแน่น ความหนา 10 ซม. ให้หัวเสาเข็มพื้นทรายรองพื้นขึ้นมาประมาณ 2-3 ซม.

2.2.2 ผูกเหล็กเส้นกลม ขนาด $\varnothing$ 9 มม. ฐานและโครงสร้างของตัวบ่อดักไขมัน (ตามรูปแบบ)

2.2.3 เทคอนกรีตอัตราส่วน 1 : 2 : 4 ที่ฐานพื้นบ่อดักไขมันก่อน โดยให้เนื้อคอนกรีตหุ้มหัวเสาเข็ม ประมาณ 2-3 ซม.

2.2.4 ประกอบแบบต้องใช้ไม้แบบที่มีผิวเรียบ ไม่บิดงอ แล้วยึดค้ำยันแบบให้แน่นหนาป้องกันการไม่ให้ไม้แบบระเบิดหรือโก่งงอเสียรูป จากนั้นให้ทำการเอาน้ำสะอาดรดไม้แบบให้ทั้งจึงทำการเทคอนกรีต อัตราส่วน 1 : 2 : 4 ลงไปในไม้แบบ โครงสร้างและให้ทำการกระทุ้งคอนกรีตไปด้วย เพื่อไม่ให้คอนกรีตนั้นเป็นฟองอากาศเพราะจะมีการรั่วซึมได้

2.2.5 การถอดไม้แบบ ให้ทำการไม้แบบได้หลังจากเทคอนกรีต ประมาณ 3-5 วัน แล้วให้ตรวจสอบดูว่ามีรอยร้าวหรือไม่ ถ้ามีให้ทำการอุดทันที

2.2.6 การต่อน้ำเข้าและน้ำออกจากบ่อดักไขมัน ให้ทำการต่อน้ำทิ้งที่ออกจากจุดปรุงอาหารหรือจากจุดล้างจานหรือภาชนะอื่น ๆ แต่ต้องไม่มีขนาดเล็กกว่าของเดิมที่ออกมา ส่วนน้ำทิ้งให้ต่อน้ำทิ้งที่ออกจากบ่อดักไขมัน ไม่ลงแหล่งระบายน้ำสาธารณะหรือรางน้ำ คู คลอง ตามพื้นที่นั้น ๆ โดยไม่ให้ปากท่อที่ออกจมอยู่ในน้ำ เพื่อให้มีการระบายน้ำทิ้งที่ออกจากบ่อดักไขมัน ได้ดี

รายละเอียดบ่อดักไขมันเพื่อบำบัดน้ำเสีย

บ่อดักไขมันเป็นอุปกรณ์สำหรับแยกไขมันไม่ให้ไหลปนไปกับน้ำทิ้งและช่วยดักเศษอาหารด้วยในตัว โดยตัวบ่อแบ่งได้ 2 ส่วน ซึ่งเชื่อมต่อกัน ในส่วนที่ 1 จะมีตะแกรงดักขยะซึ่งใช้ในการดักเศษอาหาร ตะแกรงนี้สามารถแยกออกมาได้ เพื่อให้ซากเศษอาหารทิ้งและทำความสะอาดได้ ส่วนน้ำจะไหลผ่านตะแกรงลอดแผ่นกั้นเข้าสู่ส่วนที่ 2 ซึ่งจะทำหน้าที่ดักไขมัน คือ จะขังน้ำเสียไว้ระยะหนึ่ง เพื่อให้ไขมันและน้ำมันที่ปะปนอยู่ในน้ำลอยขึ้นมาบนผิวน้ำ ซึ่งเมื่อสะสมจนมีปริมาณมากก็สามารถตักออกไปทิ้งได้ ส่วนน้ำที่ถูกแยกเอาไขมันออกก็จะไหลออกทางช่องระบายน้ำต่อไป

รูปแบบบ่อดักไขมัน มี 2 รูปแบบ แบ่งตามความเหมาะสมได้ดังนี้

1. บ่อดักไขมันแบบวงขอบซีเมนต์ การติดตั้งใช้งานเหมาะสมสำหรับบ้านเรือนทั่วไปและสถานประกอบการ ที่มีขนาดเล็ก เช่น ร้านอาหาร โดยประยุกต์ใช้วงขอบซีเมนต์สำเร็จรูปมาทำเป็นบ่อดักไขมันได้ การติดตั้งฝังไว้บนพื้นดิน หรือใต้ดินและกักเก็บน้ำเสียได้อย่างน้อย 6 ชม.

2. บ่อดักไขมันแบบสร้างในที่ การติดตั้งใช้งานเหมาะสมสำหรับสถานที่ประกอบการขนาดใหญ่ เช่น ภัตตาคาร ศูนย์อาหาร โรงอาหารและตลาด การติดตั้งโดยสร้างบ่อดักไขมันบนพื้นที่และสามารถกักเก็บน้ำเสียอย่างน้อย 6 ชม.

ค่าใช้จ่ายบ่อดักไขมัน

1. บ่อดักไขมันแบบวงขอบซีเมนต์	ราคาประมาณ 2,000-3,000 บาท
2. บ่อดักไขมันแบบสร้างในที่	ราคาตามขนาดของบ่อ

การใช้งานและการดูแลรักษา

1. ต้องติดตั้งตะแกรงดักขยะก่อนเข้าบ่อดักไขมัน
2. ต้องไม่ทะลวงหรือแทงผลักให้เศษขยะไหลผ่านตะแกรงเข้าไปในบ่อดักไขมัน
3. ต้องไม่เอาตะแกรงดักขยะออกไม่ว่าจะชั่วคราวหรือถาวร
4. ต้องหมั่นโกยเศษขยะที่ดักกรองไว้ได้หน้าตะแกรงออกสม่ำเสมอ
5. ห้ามเอาน้ำจากส่วนอื่นๆ เช่น น้ำล้างมือ น้ำอาบ น้ำซัก น้ำฝน ฯลฯ เข้ามาในบ่อดักไขมัน
6. ต้องหมั่นดักไขมันออกจากบ่อดักไขมันอย่างน้อยทุกสัปดาห์ นำไขมันที่ดักได้ใส่ภาชนะปิดมิดชิดและรวมไปกับขยะมูลฝอย เพื่อให้รถเทศบาลนำไปกำจัดต่อไป
7. หมั่นตรวจดูท่อระบายน้ำที่รับน้ำจากบ่อดักไขมัน หากมีไขมันอยู่เป็นก้อนหรือคราบ ต้องทำตามข้อ 6 ถู้นั้นมากกว่าเดิม